

ÖĞRETMENİN DUYGU-DÜŞÜNCE DÜNYASI DİN ANLAYIŞ VE YAŞANTISI

-Eğitim Sistemi, Din ve Toplum Üçgeninde-

Dr. Rıza KARABAĞ

EskiYeni Yayınları: 165

ÖĞRETMENİN DUYGU-DÜŞÜNCE DÜNYASI
DİN ANLAYIŞ VE YAŞANTISI

-Eğitim Sistemi, Din ve Toplum Üçgeninde-

Dr. Rıza KARABAĞ

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Nisan 2023

ISBN: 978-625-7673-77-8

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mahallesi Boyacılar Sokak No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

ÖĞRETMENİN DUYGU-DÜŞÜNCE DÜNYASI DİN ANLAYIŞ VE YAŞANTISI

-Eğitim Sistemi, Din ve Toplum Üçgeninde-

Dr. Rıza KARABAĞ

Ankara 2023

Dr. Rıza KARABAĞ

Amasya/Merzifon doğumlu olan Rıza Karabağ, 1990'da Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun oldu. 1991 yılında Milli Eğitim Bakanlığına öğretmen olarak atandı. Öğretmenlik mesleğini sürdürürken 2016 yılında Gazi Osmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Din Sosyolojisi Yüksek Lisans programını tamamladı. 2021 yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Din Sosyolojisi Doktora programını bitirdi. 1991 yılından bu yana Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Ortaöğretim okullarında öğretmen ve yönetici olarak görev yapmaktadır. Temel ilgi alanları, din, sosyoloji, sosyal değişme, göç ve göç sosyolojisidir.

...Anneme, Babama ve Ođluma...

ÖN SÖZ

Din, insan medeniyetinin başlangıcından günümüze toplum üzerinde mutlak bir etki kurmuş, toplumun farklı statü ve tabakaları bundan etkilenmiş, toplumsal teşkilatlarda din üzerindeki tesirini göstermiştir. Bu karşılıklı etkileşim sürecinde ortaya çıkan yeni şekiller ve müesseseler anlaşılabilir hale gelmiş; değişme ve istihale faktörlerinin, dinî şekiller ve müesseseler üzerindeki etkisinin sonuçları incelenebilmiştir. Günümüz toplumlarında sosyal farklılaşma, modern toplumları, geleneksel toplumlardan daha fazla etkilemiş, toplum ve din ilişkilerini daha önemli noktaya taşımıştır. Bugün Ülkemiz bilimsel, teknolojik ve sosyal değişimlerin etkisiyle genellikle tüm alanlarda geleneksel yapıdan modern yapıya doğru bir değişim ve dönüşüm yaşamaktadır. Sosyokültürel, ekonomik ve politik alanlardaki gelişmeler, değişim ve dönüşümler, eğitim ve öğretim yuvası olarak okulun işlevlerinde bazı değişimlere yol açmıştır. Bu değişim sürecinde okul; aile, ekonomi, politika ve din gibi toplumsal kurumlarla etkileşim içine girerek bu kurumları etkilemiş ve değiştirmiş, bununla birlikte bu kurumlardan da etkilenmiştir.

Eğitim, skolastik dönem ve orta çağlardan sanayi devrimi ile başlayan modern dünyaya gelinceye dek, dinsel düşüncelerin ve uygulamaların tesiri altında toplumsal görevini ifa etmiş, öğretmenlik mesleği de din adamlarının yaptığı bir görev olmuştur. Fransız devrimi ile dünyaya yayılan laik rejim yeni bir eğitim sistemi kurmuş ve din adamı olmayan mesleğe özgü öğretmenler yetiştirmek için eğitim kurumları açmış, bu tarihi süreç içinde öğretmenlik mesleği gelecek nesilleri yetiştirmeye çalışarak günümüze gelmiştir.

Toplumumuzda ise eğitim, her ne kadar dini ve dünyevi eğitimi birlikte sürdüren Medreseler ile farklılaşsa da söz konusu benzer global tarihi süreçleri tecrübe ederek günümüze kadar gelmiştir. Öğretmenlik mesleği de Osmanlı İmparatorluğunun Yükselme Döneminden itibaren ve Cumhuriyetin ilk yıllarından 1970'li yıllara kadar statüsü oldukça yüksek olmuş, ancak günümüzdeki birçok parametrelerin etkisiyle (Gelir düzeyine göre toplumumuzun orta, ortanın altı ve alt sınıftan gelenlerce tercih edilmesi, maaşının düşüklüğü, özerk olmayışı, eğitim yönetimine siyasetin girmesi, kariyer yapma ve mesleki gelişim imkânlarının sınırlı olması vb. gibi) statüsü oldukça düşük düzeye inmiştir. Bunun yanında kazancı hemen hemen ölçülemeyen, hemen karşılığı alınamayan uzun süreli faydası görülen bir yatırım olması nedeniyle ekonomik ölçülere uymadığından dolayı eğitimin de statüsü düşük kalmıştır.

Din, toplum, eğitim ve öğretmenlik mesleği etkileşimi zemininde ortaya çıkan bu çalışmada; öğretmenlerin duygu ve düşünce dünyasını, dinî anlayış ve tutumlarını, ampirik/deneysel verilere dayandırıp tespit etmiş ve elde edilen veriler din sosyolojisi sistematığı açısından değerlendirilmiştir. Diğer bir ifadeyle öğretmenlerin duygu ve düşünce dünyasında, dinî inanç, tutum ve davranışlarında, sosyal hayatlarında ve dünya görüşlerinde ne gibi bir farklılaşmanın olduğu tespit edilmeye çalışılmış, dinî tutum ile sosyal değişkenler arasındaki ilişkiler analiz edilmiş ve açıklanmıştır. Öğretmenlik mesleğinin duygu ve düşünce dünyasına, dinî tutumlarındaki farklılaşmaya etki eden ve neden olduğu düşünülen faktörler; kişisel özellikler (cinsiyet, yaş, medeni durum, branş, mesleki kıdem, mezun olunan lise, eğitim düzeyi), ekonomik düzeyi, aile yapısı, sosyokültürel çevre, dindarlık düzeyi, dini grup (mezhebi), sendikal ve siyasal yaklaşımlar belli değişkenlerle test edilmiştir. Ayrıca yaşadıkları sosyal çevrenin din anlayışlarına; dinin onların ilişki ve yaşayışlarına etkisine ipucu verebilecek sınırlı veri tespitiinde bulunulmuştur.

Bunun yanında öğretmenlerin içinde yetiştikleri, kültürlendikleri din, aile, çevre, ekonomi, eğitim, siyaset gibi ana toplumsal kurumların, günümüz post modern çağın etkisiyle daha hızlı bir ivme kazanan, ölenemez değişim ve dönüşüm süreciyle nasıl bir farklılaşma ve ilişki içinde olduğu tahlil edilmeye çalışılmıştır. Öğretmenlik mesleği içinde modern etkilere bağlı olarak ortaya çıkan çeşitli toplumsal tabakalar ve bunların farklı dinî tutum ve davranışları da irdelenmeye çalışılmıştır. Öğretmenlerin sosyokültürel yapısında ne gibi farklılaşmanın olduğu ve bunların din ile ilişkileri çeşitli değişkenlerin ışığı altında karşılaştırılmalı olarak incelenmiştir. Bu nedenle öğretmenlerin duygu ve düşünce dünyasını, din anlayış ve tutumları ana konusu çerçevesinde konu edilen toplumsal kurumun yine öğretmenler odağında sosyal hayattaki tezahürleri araştırılmıştır.

İlköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin duygu ve düşünce dünyası, dinî anlayış ve tutumlarını analiz etmeye ve çözümlenmeye çalışan bu araştırma, teorik ve uygulamalı olarak iki bölüme ayrılmaktadır. Birinci bölümde çalışmanın kavramsal ve kuramsal kurgusu, “Millî Eğitim”, “Öğretmen” ve ”Toplum” ana başlıkları altında eğitim, okul ve öğretmen bileşenleri açısından; din-toplum ilişkisi, geleneksel/muhafazakâr ve modernleşme/liberalleşme ilişkisi çerçevesinde elde edilen verilerin, tarihi süreç ve sosyokültürel yapı içinde tezahür ettiği tablonun tasarlanması ile panoramik bir betimlemesi yapılarak değerlendirilmiştir. Bu bağlamda ilk önce eğitim kurumunun ve öğretmenlerin tarihi, meslekleşme koşulları, mesleki özellikleri, rol ve statüleri gibi

sosyal, kültürel, eğitsel, ekonomik ve kurumsal arka planlarıyla ilgili kavramsal bir tartışma yapılmıştır. Din, modernlik, liberallik ve geleneksellik etkileri çerçevesinde din-toplum ilişkileri, din anlayışı ve din anlayışına etki eden sosyokültürel faktörler araştırılmış ve çalışma için uygun bir model seçimi yapılmıştır.

Araştırmanın uygulamalı bölümünü oluşturan ve öğretmenlerin duygu ve düşünce dünyasına, geleneksel/muhafazakar ve modern/liberal dini tutumlarına ilişkin bulguların yer aldığı ikinci bölümde; geleneksel/muhafazakar ve modern/liberal dini tutumlar, örneklem grubunun, kişisel özellikleri (cinsiyet, yaş, medeni durum, branş, mesleki kıdem, mezun olunan lise, eğitim düzeyi), ekonomik düzey, aile yapısı, sosyokültürel çevre, dindarlık düzeyi, dini grup (mezhebi), sendikal ve siyasal yaklaşımlar bileşenleri bağlamında din anlayış ve yaşayış profilini oluşturan bulgular çerçevesinde analiz edilmiş; dini tutumların tek tek madde bazında tespiti ve ayrıntılı değerlendirmesi yapılmıştır.

Kaynak taramalarında, öğretmenlerin temsil güçleri, mesleki yeterlilikleri, toplumsal imajları, rolleri, mesleki statüleri, ekonomik durumları, sorunları ve beklentileriyle ilgili çeşitli disiplinlerde çok sayıda araştırmalar yapılmış, fakat Din Sosyolojisi alanında din-öğretmenlik mesleği ilişkileri bağlamında yapılan araştırmalar yetersiz düzeyde ve sınırlı sayıda kaldığı görülmüştür. Bu araştırma ile, dinin toplumun bir gerçeği olmasından hareketle öğretmenlerin duygu ve düşünce dünyasına, din anlayış ve tutumlarının oluşumuna ve zaman içinde farklılaşmasına etki eden dinamiklerin anlaşılmasını sağlamak amacıyla ampirik, sistematik, bütüncü ve anlayıcı sosyoloji açısından çözümlenmek bağlamında bazı temel ve alt problemler-kabuller sınanmıştır.

Bu araştırmada toplanacak veriler ile İlköğretim ve Ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin din anlayışlarını incelemek, öğretmenlerin hem kendi içinde hem de toplumda diğer, dinî anlayış, tutum, din, mezhep, sendika ve siyasi görüşe mensup olanlara karşı nasıl bir tavır ve tutum içinde olduklarını tespit etmek önemli görülmüştür. Dolayısıyla dinî anlayış, inanç, tutum ve davranışların daha iyi anlaşılacağı, öğretmenlerin yaşamındaki etkileri daha iyi kavranacağı ve öğretmenlerin dinî yaşayışı hakkında gerçekçi değerlendirmelere ilişkin bilgi verme imkânı sunacağı beklenmektedir. Böylece toplumun ve toplum içerisinde belli bir meslek statüsü olarak çoğunluk teşkil eden öğretmenlerin, dayandığı dinamikleri anlamak ve günümüz insanını farklı yönlerden yorumlamak açısından katkısı olacağı değerlendirilmektedir.

Bu çerçevede yapılan araştırmaların toplumun dinî sosyokültürel yapısını daha derinliğine tanıma imkânı sağlayacağı ve karşılaşılabilecek muhtemel sosyal sorunlara çözümler üretme imkânı sunacağı bir hakikattir. Bu itibarla bazı sos-

yal sorunların çözümü için bilimsel ve pratik çözümlerinin önceden yapılmasının büyük yararı olacağı da bir gerçektir. Aynı zamanda ilmî ve teknolojik gelişmelerin sonucunda sosyal değişimler ve farklılaşmalarla karşı karşıya bulunan günümüz modern toplumlarında ve geleneksel toplumun oldukça dar cemaat karakteristiklerinin dönüşümünden doğan problemlerin tespit edilmesinde ve de toplumun içinde bulunduğu gerçeğin yakalanmasında çok yönlü katkısı olacağı düşünülmektedir.

Çalışma, vefa ve teşekkürü borç bileceğim Dr. Selçuk KIRTEPE, Doç. Dr. Şaban ERDİÇ ve Doç. Dr. Hasan COŞKUN gibi hocalarımla çok değerli katkıları ve danışmanlığı; Doç. Dr. Esra KARABAĞ-KÖSE ve Doç. Dr. M. Fatih KÖSE'nin çalışmanın her aşamasındaki ve istatistiki analiz sürecindeki en büyük destek ve yardımları; Türkçe Öğretmenleri İsmail OKUR ve Bayram İSTENCİOĞLU'nun imla ve noktalama konusundaki redaksiyonları ve daha adını yazamadığım birçok hocalarımla, dostlarımla, arkadaşlarımla, yakınlarımla, ailemin çok değerli destek, yardım ve katkılarıyla farklı eğitim ve çalışma süreçlerinin ve kültür atmosferinin harmanlanmasıyla ortaya çıkmış bir üründür.

Ayrıca çok özel bir teşekkürü hak eden, yoğun çalışma tempomu anlayışla karşılayan sevgili oğlum Atahan Şakir KARABAĞ'a sevgilerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	7
İÇİNDEKİLER	11
TABLolar LİSTESİ/DİZİNİ	13
KISALTMALAR	15
GİRİŞ	17
1. Araştırmanın Sorunsalı	17
2. Tema, Hedef, Literatüre Katkı ve Temel Kabuller	21
2.1 Tema	21
2.2. Hedef	22
2.3. Literatüre Katkı	23
2.4. Temel Kabuller	24
3. Yöntem	26
4. Araştırmada Karşılaşılan Güçlükler	30
BÖLÜM I: KAVRAMSAL ve KURAMSAL ÇERÇEVE	33
1.1. MİLLİ EĞİTİM VE ÖĞRETMEN	33
1.1.1. Örgün Bir Eğitim Yapısı Olarak Milli Eğitim	33
1.1.1.1. Türkiye’de Milli Eğitim	33
1.2. TÜRKİYE’DE DİN EĞİTİMİ TARİHİ	39
1.2.1. İlahiyat Fakülteleri	40
1.2.2. İmam-Hatip Liseleri	41
1.2.3. Din (Kültürü ve Ahlak) Bilgisi Dersleri	43
1.2.4. Yaygın Din Eğitimi Örneği Olarak Kur'an Kursları	43
1.3. TOPLUMSAL HAYATTA EĞİTİM VE OKUL	44
1.3.1. Toplumsal Hayatta Eğitim	44
1.3.2. Toplumsal Hayatta Okul	50
1.3.2.1. Eğitim Kurumunun Örgün Temeli Olarak Okul	50
1.4. BİR MESLEK OLARAK ÖĞRETMENLİK	56
1.4.1. Meslek ve Öğretmenlik Mesleği	56
1.4.2. Meslekleşme Koşulları ve Öğretmenlik	58
1.4.3. Öğretmenlik Mesleğinin Temel Özellikleri	66
1.4.4. Öğretmenlik Mesleğinin Statüsü ve Rolü	69
1.4.4.1. Öğretmenlik Mesleğinin Statüsü	69
1.4.4.2. Öğretmenlik Mesleğinin Rolü	73
1.4.5. Öğretmenlik Mesleğinin Tarihsel Gelişimi	79
1.4.5.1. İlköğretim Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi	80

1.4.5.2. Ortaokullara Öğretmen Yetiştirme-----	83
1.4.5.3. Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme-----	84
1.4.5.4. Öğretmen Yetiştiren Diğer Kaynaklar-----	85
1.2. DİN, TOPLUM VE DİN ANLAYIŞI-----	86
1.2.1. Din ve Toplum-----	86
1.2.1.1. Dinin Anlamı ve Sosyolojik Tanımı-----	86
1.2.1.2. Din ve Toplum İlişkileri-----	89
1.2.1.3. Muhafazakârlık/Geleneksellik-----	93
1.2.1.4. Modernleşme/Liberalleşme-----	98
1.2.2. Din Anlayışı-----	103
1.2.2.1. Din Anlayışının Tanımı-----	103
1.2.2.2. Dindarlık-----	103
1.2.2.3. Tutum ve Dini Tutum-----	106
1.2.2.4. Din Anlayışının Oluşmasına Etki Eden Sosyokültürel Faktörler-----	109
1.3. KURAMSAL ÇERÇEVE-----	116
1.3.1. İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Din Anlayışına Kuramsal Bir Yaklaşım-----	116
BÖLÜM II: BULGULAR VE YORUM-----	119
2.1. KİŞİSEL ÖZELLİKLER VE DİN-----	119
2.2. EKONOMİK DURUM VE DİN-----	132
2.3. ÖĞRETMENLERİN AİLE YAPISINDA DİN-----	135
2.4. ÖĞRETMENLERİN SOSYOKÜLTÜREL ÇEVRESİNDE DİN-----	147
2.5. ÖĞRETMENLERİN DİNDARLIK DÜZEYİ VE DİN-----	163
2.5.1. Dini İnanç Boyutuna Göre Din Anlayışı-----	163
2.5.2. Dinin Pratik (İbadet) Boyutuna Göre Din Anlayışı-----	167
2.6. DİNİN SOSYOLOJİK BOYUTU İLE İLGİLİ DURUMLAR-----	182
2.7. MEZHEBİ MENSUBİYET VE DİN-----	195
2.8. SİYASAL YAKLAŞIMLARDA DİN-----	198
2.8.1. Öğretmenlerin Sendika Üyeliğine Göre Din Anlayışı-----	199
2.8.2. Öğretmenlerin Kendini Nasıl Tanımladığına (Siyasi Kimliğine) Göre Din Anlayışı-----	201
2.8.3. Öğretmenlerin Oy Tercihine Göre Din Anlayışı-----	203
SONUÇ VE ÖNERİLER-----	215
VERİ TOPLAMA ARAÇLARI-----	223
KAYNAKLAR-----	227

TABLolar LİSTESİ/DİZİNİ

Tablo 1: Cinsiyete Göre Frekans Dağılımları ve t testi Sonuçları-----	120
Tablo 2: Yaşa Göre Frekans Dağılımları ve ANOVA testi Sonuçları-----	122
Tablo 3: Branşa Göre Frekans Dağılımları ve Kruscall Wallis Testi Sonuçları -----	124
Tablo 4: Mesleki Kıdeme Göre Frekans Dağılımları ve ANOVA Testi Sonuçları -----	127
Tablo 5: Medeni Duruma Göre Frekans Dağılımları ve t testi Sonuçları -----	128
Tablo 6: Mezun Olunan Lise Türü Göre Frekans Dağılımları ve ANOVA testi Sonuçları	129
Tablo 7: Eğitim Durumuna Göre Frekans Dağılımları ve Kruscall-Wallis Testi Sonuçları	131
Tablo 8: Öğretmenlerin Ekonomik Durumuna Göre Frekans Dağılımları ve ANOVA Testi Sonuçları-----	133
Tablo 9: Eş Seçiminde Dindarlığa Verilen Öneme Göre Frekans Dağılımları ve ANOVA Testi Sonuçları-----	135
Tablo 10: Nikâh Konusundaki Düşüncesine Göre Frekans Dağılımları ve Kruscall-Wallis Testi Sonuçları -----	138
Tablo 11: Anne Eğitim Durumuna Göre Frekans Dağılımları ve Kruscall Wallis Testi Sonuçları -----	140
Tablo:12: Baba Eğitim Durumuna Göre Frekans Dağılımları ve Kruscall Wallis Testi Sonuçları -----	141
Tablo 13: Anne Dini İnanış ve Yaşayış Durumuna Göre Frekans Dağılımları ve Kruscall-Wallis Testi Sonuçları-----	144
Tablo 14: Baba Dini İnanış ve Yaşayış Durumuna Göre Frekans Dağılımları ve Kruscall-Wallis Testi Sonuçları-----	145
Tablo 15: Yerleşim Bölgesine Göre Frekans Dağılımları ve Kruscall-Wallis Testi Sonuçları -	148
Tablo 16: Dini Konulara İlgiye Göre Frekans Dağılımları ve t testi Sonuçları -----	149
Tablo 17: Ailenin Dini Bilgileri Etkileme Derecesine Göre Frekans Dağılımları ve Kruscall-Wallis Testi Sonuçları-----	151
Tablo 18: Ortaokul ve Lise Din Dersi Öğretmenlerinin Dini Bilgileri Etkileme Derecesine Göre Frekans Dağılımları ve ANOVA Testi Sonuçları -----	153
Tablo 19: Kur'an Kurslarının Dini Bilgileri Etkileme Derecesine Göre Frekans Dağılımları ve ANOVA Testi Sonuçları -----	155
Tablo 20: Televizyon ve Radyo Programlarının Dini Bilgileri Etkileme Derecesine Göre Frekans Dağılımları ve ANOVA Testi Sonuçları -----	157
Tablo 21: Okunan Dini Yayınların Etkileme Derecesine Göre Frekans Dağılımları ve ANOVA Testi Sonuçları -----	159
Tablo 22: Dini Cemaat Sohbet ve Konferanslardan Etkileme Derecesine Göre Frekans Dağılımları ve ANOVA Testi Sonuçları -----	160
Tablo 23: Dini İnanç Boyutuna Göre Frekans Dağılımları Sonuçları -----	164
Tablo 24:Günde Beş Vakit Namaz Kılma Durumuna Göre Frekans Dağılımları ve ANOVA Testi Sonuçları -----	168
Tablo 25: Cuma Namazı Kılma Durumuna Göre Frekans Dağılımları ve Kruscall-Wallis Testi Sonuçları -----	170

Tablo 26: Bayram Namazı Kılma Durumuna Göre Kruscall-Wallis Testi Sonuçları -----	172
Tablo 27: Beş Vakit Namazın Yanında Nafle Namaz Kılma Durumuna Frekans Dağılımları ve Göre ANOVA Testi Sonuçları -----	174
Tablo 28: Ramazan Orucu Tutma Durumuna Göre Frekans Dağılımları ve Kruscall-Wallis Testi Sonuçları -----	176
Tablo 29: Öğretmenlerin Zekât Verme ve Hacca Gitme Durumuna Göre Frekans Dağılımları Sonuçları -----	179
Tablo 30: Sadaka Verme Durumuna Göre Frekans Dağılımları ve Kruscall-Wallis Testi Sonuçları -----	182
Tablo 31: Dua Etme Durumuna Göre Frekans Dağılımları ve Kruscall-Wallis Testi Sonuçları -----	184
Tablo 32: Kadınların Başlarını Örtmelerini İsteme Durumuna Göre Frekans Dağılımları ve ANOVA Testi Sonuçları -----	187
Tablo 33: Cenaze Merasimlerine Katılma Durumuna Göre Frekans Dağılımları ve ANOVA Testi Sonuçları -----	189
Tablo 34: Kutsal Gün ve Gecelerde İbadet Etme Durumuna Göre Frekans Dağılımları ve Kruscall-Wallis Testi Sonuçları -----	191
Tablo 35: Sünnet ve Evlilik Törenlerinde Kur'an ve Mevlit Okutma Durumuna Göre Frekans Dağılımları ve ANOVA Testi Sonuçları -----	193
Tablo 36: Mezhebi Mensubiyete Göre Frekans Dağılımları ve Kruscal-Wallis Testi Sonuçları -----	196
Tablo 37: Sendika Üyeliliğine Göre Frekans Dağılımları ve Kruscall Wallis Testi Sonuçları -----	199
Tablo 38: Kendini Nasıl Tanımladığına (Siyasi Kimliğine) Göre Frekans Dağılımları ve Kruscall Wallis Testi Sonuçları -----	201
Tablo 39: Milliyetçi Görüşü Benimseyen Bir Partiye Oy Verme Durumuna Göre Frekans Dağılımları ve ANOVA Testi Sonuçları -----	203
Tablo 40: Sosyal Demokrat Değerleri Benimseyen Bir Partiye Oy Verme Durumuna Göre Frekans Dağılımları ve ANOVA Testi Sonuçları -----	205
Tablo 41: Sadece Dine Önem Veren Bir Partiye Oy Verme Durumuna Göre Frekans Dağılımları ve Kruscall-Wallis Testi Sonuçları -----	207
Tablo 42: Millî ve Muhafazakâr Görüşü Benimseyen Bir Partiye Oy Verme Durumuna Göre Frekans Dağılımları ve ANOVA Testi Sonuçları -----	209
Tablo 43: Sosyal ve Ekonomik Programına Güvenilen Bir Partiye Oy Verme Durumuna Göre Frekans Dağılımları ve ANOVA Testi Sonuçları -----	211
Tablo 44. Anket ifadeleri -----	223
Tablo 45. Dinî Tutum Ölçeği -----	224